

ЛАМЕНТ НАД БЕОГРАДОМ

Момо Капор, ЛАМЕНТ НАД БЕОГРАДОМ

Своје последње песничко дело, своју лабудову песму, поему Ламент над Београдом Милош Црњански је исписао за неколико дана, у емиграцији 1956. године, одмарајући се на плажи у близини Лондона, у месту које се зове Куден бич. Ламент над Београдом је поема која представља жудњу песника за повратком у своју земљу и град.

Милош Црњански је напомињао да је Ламент над Београдом настао у расположењу које је претходило тезама изнетим у Роману у Лондону, а касније је то и објаснио: "Суботом и недељом одлазио сам у месташце на обали Куден бич. Ту, крај мора, размишљао сам о повратку у земљу. Мој "Конак" је већ публикован у домовини, али сам и даље страховао. Емигрантска штампа ме је нападала говорећи, поред осталог, да је "Конак" финансиран од Удбе. Жудећи за Београдом, написао сам ову поему. То је размишљање о животу који је мој, а није онакав каквог сам желео... Моја поезија је као графикон, као барометар мога живота: тај барометар пада, од усхићења, патриотске егзалтације, жива мог живота се спушта ка боли и, најзад, лабудовој песми: "Итака", "Стражилово", "Србија", "Ламент над Београдом", финито!, Четири чина једног живота. Театар: спустите завесу! "Ламент" је предосећање краја: ту нема ни трага младости, меланхолија је узела маха и било би смешно када бих наставио да пишем поезију."

Поема Ламент над Београдом је била дуго у рукопису све док је 1962. године Милош Црњански није дао свом пријатељу и песнику Драгољубу Аћимовићу да је објави као библиофилско издање у Јоханесбургу, где је овај живео. Ово издање поеме штампано је у само 75 примерака. Поема је убрзо штампана и у београдским Књижевним новинама, и била схваћена и као најава песниковог повратка у домовину.

Ламент над Београдом се може превести као Плач над Београдом. Када су Милоша Црњанског питали: зашто "Ламент"? Одговорио је: "Зато што сам увек хтео да живим у Београду... а живео сам дуго, свугде, потуцао се свуда, па - кад залелечем, далеко... наиђе ми Београд који ме теши, са свим мојим пријатељима, варош која ми говори утеху... па сам "Ламент" и писао разговарајући с Београдом и мислећи увек на њега! А жена ми се увек смеје кад јој кажем: ја сам тебе узео само зато што сам те нашао у Београду! Јер ја сам, тада, дошао из некадашње Аустрије, преко Београда, и њу сам нашао..." Милош Црњански каже: "Завичај је оно што изаберете - за мене је то Београд, за мене је то Србија."

У Југославију се Милош Црњански враћа 1965. године. У Београду је и преминуо 30. новембра 1977. године. Сахрањен је у сумрак снежног, 2. децембра 1977. године у Алеји великана, уз рецитовање Ламента над Београдом.

Један од најзначајнијих сликара Београда, Момо Капор има слику са истим меланхоличним насловом, Ламент над Београдом. На графици Београђанка написао је: "Београд не воли да се слика. Мрзи га да позира. Мрда се. Не испада лепо на фотографијама, и увек личи на неко друго место. Није то Париз, који уме да се мази са сликарима. Ни Лондон, који зна да се умиљава фотографима. Ни Рим, што се кити сувенирима. Ни Беч, згодан да се угравира у пепељару. Ни Москва, која лепо изгледа када се смести у стаклену куглу са снежним пахуљицама. Ни Берлин, од кога могу да се направе дивни привесци за кључеве. Ни Будимпешта, која воли да буде насликана изнова на шареним тањирима испод пилећег паприкаша." Па ипак Момо Капор је четкицом исписивао најзначајније странице боемске, али и културне хронике Београда. Сликао је тврђаву на Калемегдану, Аду, Храм Светог Саве, Саборну цркву, и Београђане.

Милош Црњански и Момо Капор су се после много година "срели" у једној од најлепших књига о Београду, Ламент над Београдом, која је издата 2010. године и у којој се налази истоимена поема Милоша Црњанског. На њој се налази чувена слика Моме Капора Ламент над Београдом и илустрована је са тридесетак слика и педесетак цртежа Моме Капора. Ламент над Београдом Моме Капора носталгично сашаптава са стиховима Милоша Црњанског.